

मुंबई विद्यापीठ

अत्यंत महत्वाचे
स्पिड पोस्टाने/हस्तेबटवडा

क.वि.क./आयसीसी/२०१४-१५/०७

परिपत्रक :-

सर्व अध्यक्ष /सचिव/ प्राचार्य/ संचालक संलग्नित अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी, शिक्षणशास्त्र, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन संस्था, औषधनिर्माणशास्त्र व तत्सम महाविद्यालये व संस्था, संचालक /विभाग प्रमुख, विद्यापीठांचे विविध विभाग व प्राचार्य सर ज.जे.वास्तुशास्त्र महाविद्यालय तसेच, उपकुलसचिव, आस्थापना विभाग, उपकुलसचिव अध्यापक नियुक्ति विभाग व उपकुलसचिव पदवीत्तर पदवी विभागांना कळविण्यात येते की, शासनाच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.२७६/विशी -३ दिनांक - ७ ऑगस्ट, २०१४ च्या पत्रा नुसार सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचा क्र.सीबीसी-१०/२०१३ प्र.क्र. ३५ /मावक दिनांक १५ जुलै, २०१४ व अल्पसंख्यांक विभागाचा क्र. अवि.वि. २०१४/प्र.क्र.८१/का-७ दिनांक १९ जुलै, २०१४ च्या शासन निर्णया मध्ये शासकीय/निमशासकीय सेवांमध्ये भरतीसाठी आणि शैक्षणिक संस्थामध्ये शैक्षणिक व सामाजिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गासाठी व मुस्लिम समाजास आरक्षण देण्याबाबतचा शासन निर्णयामधील तरतुदीनुसार योग्य ती कार्यवाही करण्याबाबतचे निर्देश देण्यात यावे असे कळविले आहे.

आपणास कळविण्यात येते की, उपरोक्त शासन निर्णयामधील तरतुदीनुसार शासकीय/निमशासकीय सेवांमध्ये (सरळसेवा) भरतीसाठी आणि शैक्षणिक संस्थामध्ये प्रवेशासाठी शैक्षणिक व सामाजिक दृष्ट्या मागास प्रवर्गासाठी १६ % व मुस्लिम समाजास ५ % आरक्षणाबाबतचा शासन निर्णयाची अंमल बजावणी करण्यात यावी.

दिनांक : ११ ऑगस्ट, २०१४

ठिकाण : मुंबई - ४०० ०३२

डॉ. एम.ए.खान
कुलसचिव

क.वि.क./ ७ /२०१४

दिनांक : ११ ऑगस्ट, २०१४.

प्रत माहिती व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी :-

- १) सर्व अध्यक्ष /सचिव/ प्राचार्य/ संचालक संलग्नित अशासकीय अनुदानित व विनाअनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी, शिक्षणशास्त्र, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन संस्था, औषधनिर्माणशास्त्र व तत्सम महाविद्यालये व संस्था, संचालक /विभाग प्रमुख, विद्यापीठांचे विविध विभाग, प्राचार्य सर ज.जे.वास्तुशास्त्र महाविद्यालय तसेच, उपकुलसचिव, आस्थापना विभाग, उपकुलसचिव अध्यापक नियुक्ति विभाग व उपकुलसचिव पदवीत्तर पदवी विभाग, उपकुलसचिव, आस्थापना विभाग व उपकुलसचिव, शिक्षक नियुक्ती विभाग.

डॉ. एम.ए.खान
कुलसचिव

महाराष्ट्र शासन

क्र.: संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.२७६/विशि-३
उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक - ७ ऑगस्ट, २०१४

प्रति,

कलसचिव,
महाराष्ट्र अकृषी विद्यापीठे

महोदय,

आपल्यात शैक्षणिक व सामाजिक दृष्ट्या मागास प्रवर्ग तयार करून त्या प्रवर्गांतर्गत मराठवाडा समाजाचा समावेश करण्याबाबत या विषयावरील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांनी दि.१५ जुलै, २०१४ रोजी शा.नि. निर्गमित केला आहे. सदर शा.नि. महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र.२०१४०७१६११०३४९९३२२ असा आहे.

तसेच 'शासकीय निमशासकीय सेवांमध्ये आणि शैक्षणिक संस्थांमध्ये मुस्लिम समाजास आरक्षण देण्याबाबत' या विषयावरील अल्पसंख्यांक विकास विभागाने दि.१९ जुलै, २०१४ रोजी शा.नि. निर्गमित केला आहे. सदर शा.नि. महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र.२०१४०७१६११०३४९९३२२ असा आहे.

तरी उपरोक्त शा.नि.आपल्या अधिपत्याखालील सर्व महाविद्यालये तसेच शैक्षणिक संस्था यांच्या निदर्शनास आणण्यात येऊन आवश्यक तेथे सदर शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार योग्य कार्यवाही करण्याचे संबंधीतांना त्वरीत निर्देश देण्यात यावेती ही विनंती.

आपली,
स्नेहा न. जोशी

(स्नेहा न. जोशी)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत

संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे

शासकीय / निमशासकीय सेवांमध्ये आणि
शैक्षणिक संस्थांमध्ये मुस्लिम समाजास
आरक्षण देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

अल्पसंख्याक विकास विभाग

शासन निर्णय क्र.अविवि २०१४/प्र.क्र. ८१/का-७

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : १९ जुलै, २०१४

वाचा : सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.१४, दि.९ जुलै, २०१४.

प्रस्तावना :-

- १) महाराष्ट्र राज्य हे वंचितांसाठी आरक्षणाची तरतूद करणारे अग्रेसर राज्य आहे आणि नागरिकांचे मागासवर्ग यांमधील लोकांच्या सामाजिक आणि शैक्षणिक प्रगतीकरिता राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशासाठी आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांच्या किंवा पदांच्या आरक्षणासाठी महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीपासून, महाराष्ट्र राज्यात आरक्षण धोरण अंमलात आहे.
- २) भारतातील आरक्षणाच्या संकल्पनेचे जनक म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या राजर्षी शाहू महाराजांनी १९०२ या वर्षी, सरकारी नोकऱ्यांमध्ये जागा राखून ठेवण्यासाठी सुरुवातीला दोन अधिसूचना काढल्या होत्या. १९०२ च्या उक्त दोन अधिसूचनांमध्ये मागासवर्ग म्हणून मुस्लिम समाजासाठी आरक्षणाची तरतूद केली होती. तत्कालिन बॉम्बे शासनाने दिनांक २३ एप्रिल, १९४२ रोजी काढलेल्या निर्णयात, सुमारे २२८ समाजाला मध्यम व मागासवर्ग म्हणून घोषित केले होते व त्या निर्णयाला जोडलेल्या सूचीमध्ये मुस्लिम समाजाला अनुक्रमांक १५५ वर दाखविण्यात आले आहे.
- ३) भारत सरकारने, न्यायमूर्ती सच्चर समिती नियुक्त करून त्याद्वारे देशातील धार्मिक अल्पसंख्याक वर्गांच्या स्थितीचे विश्लेषण करण्यासाठी तपशीलवार अभ्यास पूर्ण केला आणि सच्चर समितीने, सन २००६ मध्ये भारत सरकारला आपला अहवाल सादर केला आणि शिक्षण व राज्याच्या नियंत्रणाखालील सेवा यांमध्ये संधी देऊन मुस्लिम समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी विवक्षित शिफारशी केल्या आहेत. महाराष्ट्र शासनाने दिनांक ६ मे, २००८ च्या आपल्या निर्णयान्वये,

महाराष्ट्रातील मुस्लिमांच्या शैक्षणिक, सामाजिक आणि आर्थिक मागासलेपणाचा विचार करण्यासाठी आणि शासनाकडून करता येतील अशा सुधारात्मक उपाययोजना सुचविण्यासाठी डॉ.मेहम्मद-उर-रेहमान यांच्या अध्यक्षतेखाली एक अभ्यास गट गठीत केला होता. डॉ.रेहमान समितीने, सन २०१३ मध्ये सादर केलेल्या आपल्या अहवालात, इतर गोष्टींबरोबरच, राज्य शासनाच्या सेवांमध्ये व शैक्षणिक संस्थांमध्ये मागास मुस्लिमांसाठी किमान आठ टक्के आरक्षणाची शिफारस केली आहे.

उपरोक्त वस्तुस्थिती विचारात घेता सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागासलेल्या मुस्लिमांना शासकीय /निमशासकीय सेवेत सरळसेवा भरतीकरिता व शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशाकरीता आरक्षण देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती

शासन निर्णय:-

राज्यात शैक्षणिक व सामाजिक मागासलेल्या समाजासाठी भारतीय राज्य घटनेच्या अनुच्छेद १५ (४), १५(५), १६(४) व ४६ मधील तरतुदीनुसार विशेष मागास प्रवर्ग (अ) (Special Backward Category-A) निर्माण करून त्यामध्ये सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या मुस्लिम गटाचा समावेश करण्यात येत आहे. शासन अध्यादेश क्रमांक १४ दि. ९ जुलै, २०१४ अन्वये सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागासलेल्या मुस्लिम गटासाठी विशेष मागास प्रवर्ग-अ अंतर्गत शासकीय व निमशासकीय सरळसेवा भरतीमध्ये व शैक्षणिक संस्थेतील प्रवेशासाठी ५% आरक्षण देण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

(अ) त्यानुसार भारतीय राज्य घटनेच्या अनुच्छेद १६ (४) मधील तरतुदीनुसार शासकीय व निमशासकीय सरळसेवा भरती मध्ये सध्या राज्यात अस्तित्वात असलेल्या आरक्षणाव्यतिरिक्त ५% आरक्षण नव्याने निर्माण करण्यात आलेल्या विशेष मागास प्रवर्ग-अ (Special Backward Category-A) या प्रवर्गाला देण्यात येत आहे.

(ब) भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १५(१), १५ (४), १५ (५) व ४६ मधील तरतुदीनुसार शालेय शिक्षण, उच्च व तंत्रशिक्षण, वैद्यकीय शिक्षण, कृषी व पशु वैद्यकीय विभागांतर्गत शासकीय तसेच खाजगी अनुदानित व विनाअनुदानित शैक्षणिक संस्थांमध्ये प्रवेशात सध्या राज्यात अस्तित्वात असलेल्या आरक्षणाव्यतिरिक्त ५% आरक्षण नव्याने निर्माण करण्यात आलेल्या विशेष मागास प्रवर्ग-अ (Special Backward Category-A) या प्रवर्गाला देण्यात येत आहे.

१. सदरचे आरक्षण भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद ३० च्या खंड (१) मध्ये निर्देशिलेल्या अल्पसंख्याक वर्गाच्या शैक्षणिक संस्थांना लागू राहणार नाही.
२. हे आरक्षण क्रिमीलेअर घटकांना लागू होणार नाही.
३. अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती व भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागास प्रवर्गामधील मुस्लिम समुदायातील ज्या घटकांना आरक्षणाचा लाभ यापूर्वी देण्यात आला आहे त्यांना आरक्षण पूर्वीप्रमाणे सुरु राहिल व त्यांना वि.मा.प्र.-अ मधील ५% आरक्षणाचा फायदा मिळणार नाही.
४. आरक्षणाचा फायदा सोबतच्या अनुसूचित नमूद केलेल्या मुस्लिम समाजातील एकूण ५० मागास घटकासाठी अनुज्ञेय राहिल.
५. शासकीय व निमशासकीय सेवेतील सरळसेवेत आरक्षण लागू करण्याबाबतची कार्यवाही सामान्य प्रशासन विभाग (सामाजिक विकास समन्वय) यांनी करावी व त्याप्रमाणे सरळसेवेसाठी दि.२९ मार्च, १९९७ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या बिंदुनामावलीत आवश्यक त्या सुधारणा कराव्यात.
६. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही अनुक्रमे शालेय शिक्षण विभाग व उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाने करावी.
७. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित वैद्यकीय शिक्षण शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने करावी.
८. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित कृषी विद्यापीठातील व पशु वैद्यकीय शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही कृषी व पदुम विभागाने करावी.
९. सदरचे आरक्षण मा.राज्यपाल यांच्या दिनांक ९ जून, २०१४ च्या अधिसूचनेनुसार अनुसूचित क्षेत्रातील अधिसूचित पदांना लागू राहणार नाही.
१०. आरक्षणाची अंमलबजावणी होण्यासाठी वि.मा.प्र.-अ प्रवर्गातील उमेदवारांच्या जातीचे प्रमाणपत्र व जातवैधता प्रमाणपत्रासंदर्भात सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने आवश्यक त्या सूचना संबंधित यंत्रणेस निर्गमित कराव्यात.

विशेष मागास प्रवर्ग-अ (Special Backward Category-A) मध्ये समाविष्ट असणाऱ्या मुस्लिम समाज घटकांची अनुसूची सोबत जोडली आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०७१९१२२९२९१९१९४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

**Prem Singh
Meena**

Digitally signed by Prem Singh Meena
DN: c=IN, o=all india services, ou=IAS,
postalCode=110003, st=New Delhi,
cn=Prem Singh Meena
Date: 2014.07.19 14:19:57 +05'30'

(डॉ. पी. एस. मीना)

शासनाचे अपर मुख्य सचिव.

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३. मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४. मा.मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन,
६. अपर मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग,
७. प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग,
८. सचिव, शालेय शिक्षण विभाग,
९. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
१०. प्रधान सचिव, कृषी व पदुम विभाग,
११. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
१२. अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव / सचिव सर्व मंत्रालयीन विभाग
१३. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूल शाखा), मुंबई,
१४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), मुंबई,
१५. बंधक, उच्च न्यायालय (मूल शाखा), खंडपीठ, नागपूर,
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), नागपूर,

१७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूल शाखा), खंडपीठ औरंगाबाद,
१८. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपिल शाखा), खंडपीठ औरंगाबाद,
१९. महालेखापाल, महाराष्ट्र- १ मुंबई,
२०. महालेखापाल, महाराष्ट्र- २ नागपूर,
२१. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
२२. सर्व विभागीय आयुक्त,
२३. सर्व जिल्हाधिकारी,
२४. संचालक (प्राथमिक), शालेय शिक्षण संचालनालय, पुणे,
२५. संचालक, (माध्यमिक), शालेय शिक्षण संचालनालय, पुणे,
२६. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, पुणे,
२७. संचालक, मागासवर्ग आयोग,
२८. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
२९. सर्व मंत्रालयीन विभाग
३०. त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी त्यांच्य अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना आवश्यक त्या सूचना द्याव्यात.
३१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय (प्रसिध्दीसाठी)
३२. निवडनस्ती.

अनुसूची
विशेष मागास प्रवर्ग-अ (एसबीसी-ए)

१	धोबी मुस्लिम किंवा मुस्लिम धोबी किंवा धोबी मुसलमान.	२६	फरुकी किंवा फारुकी.
२	गराडी मुस्लिम किंवा गारोडी.	२७	सिद्दीकी किंवा सिद्दीक.
३	नाई मुस्लिम, नावीद किंवा नावीक.	२८	मालवी.
४	शेख किंवा शेक.	२९	मीर.
५	मुघल किंवा मुगल.	३०	हकीम.
६	सय्यद (सेद, सयद आणि सय्यद).	३१	मुल्ला किंवा मुल्लाजी, भोरी-मुल्लाजी.
७	पठाण.	३२	जमादार.
८	खान.	३३	मुकादम.
९	काद्री किंवा खाद्री.	३४	नकवी.
१०	पिरजादे किंवा पीरजादे.	३५	रिजवी किंवा रिज्वी.
११	मौलवी किंवा मौलाना.	३६	रिझवी किंवा राज्वी.
१२	खाकरुब किंवा फरास.	३७	हुसैन किंवा हुसैनी.
१३	मिर्झा.	३८	कामली किंवा कासमी.
१४	बेग किंवा बैग.	३९	मेहंदी किंवा मेहदी.
१५	अहमदी.	४०	हेदरी.
१६	नक्षबंदी किंवा नकाशबंदी किंवा नक्शबंदी.	४१	आलवी किंवा अलवी.
१७	मच्छिमर मुस्लिम.	४२	उस्मानी.
१८	तांडेल मुस्लिम.	४३	नूरी.
१९	पटवा मुस्लिम.	४४	रहमानी.
२०	कागजी मुस्लिम किंवा कागडी मुस्लिम.	४५	मोहम्मदी किंवा मोहम्मदी.
२१	काझी.	४६	चाऊस किंवा चाउस.
२२	टाकणकर.	४७	फकीह.
२३	चिशती.	४८	सुफी किंवा वार्स किंवा अशर्फी.
२४	मुस्लिम शाह.	४९	शूतारी किंवा सतारी मुस्लिम.
२५	मुस्लिम पटेल.	५०	ख्वाजा (अजमेरी, बग्दादी, मदनी, मक्की किंवा तुर्की).

राज्य मागासवर्ग आयोगाचा अहवाल क्र. २२ आणि
राज्यात शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग
(शै. सा. मा.प्र.) Educationally and Socially
Backward Category (ESBC) तयार करून त्या
प्रवर्गांतर्गत मराठा समाजाचा समावेश करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: सीबीसी-१०/२०१३/प्र.क्र.३५/ मावक
मंत्रालय विस्तार भवन मुंबई -३२
दिनांक: १५ जुलै २०१४

वाचा:-

शासन सामान्य प्रशासन विभाग, सन २०१४ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.१३ दि. ९ जुलै
२०१४

प्रस्तावना:-

भारतातील आरक्षण संकल्पनेचे जनक म्हणून ओळखले जाणारे राजर्षी शाहू महाराज यांनी
सन १९०२ मध्ये करवीर संस्थानात सरकारी नोक-यामध्ये मागासवर्गीयांना आरक्षणाची तरतूद केली
होती. त्यामध्ये मराठा समाजाचाही समावेश केला होता. त्यानंतर ब्रिटिशकालीन मुंबई प्रांताच्या दि.
२३ एप्रिल १९४२ च्या निर्णयाद्वारे मराठा व इतर जातीसह एकूण २२८ जाती मध्यम व मागास समाज
म्हणून घोषित केल्या होत्या. सदर शासन निर्णयाला जोडलेल्या सुचीत अ. क्र. १४९ येथे मराठा
समाज दाखविण्यात आला आहे. सन २००४ मध्ये मराठा आरक्षणाचे प्रकरण महाराष्ट्र राज्य
मागासवर्ग आयोगाकडे त्यांच्या शिफारशीसाठी विचारार्थ पाठविले होते. न्या. आर. एम. बापट यांच्या
अध्यक्षतेखालील राज्य मागासवर्ग आयोगाने सन २००८ मध्ये मराठा आरक्षणाबाबत अहवाल क्र. २२
शासनास सादर केला होता. सदर अहवालात मराठा समाजाला इतर मागासवर्ग या प्रवर्गात आरक्षण
देता येणार नाही असे नमुद करण्यात आले आहे. त्या अहवालावर मंत्रीमंडळाच्या उपसमितीने
तपशीलवार विचारविनिमय केल्यानंतर मराठा समाजाचा शैक्षणिक व सामाजिक मागासलेपणा
याबाबतची आयोगाने गोळा केलेली अपुरी साधार माहिती या मुद्यावर अहवाल सादर करण्यासाठी हे
प्रकरण आयोगाकडे परत पाठविण्यात आले. तसेच विद्यमान आरक्षणास बाधा न पोहोचविता मराठा
समाजाला आरक्षण देता येईल किंवा कसे याबाबत मत देण्याची विनंती केली होती. त्यावर आयोगास
अहवाल सादर करण्याची वारंवार विनंती केल्यानंतरही आयोगाने केवळ २२ व्या अहवालावर
महाराष्ट्र राज्य मागासवर्ग आयोग अधिनियम २००५ च्या कलम ९ (२) नुसार निर्णय घेण्याचा आग्रह
धरला होता.

दरम्यानच्या काळात राज्यातील मराठा समाजाचा इतर मागासवर्ग प्रवर्गामध्ये समावेश
करण्यासंदर्भात योग्य त्या शिफारशी करण्यासाठी मा. मंत्री (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती
गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीने राज्यातील मराठा समाजाचे आर्थिक, सामाजिक व
शैक्षणिक सर्वेक्षण करून साधार माहितीसह अहवाल शासनास सादर केलेला आहे. त्यामध्ये मराठा
समाज हा सामाजिक, आर्थिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास असल्याचे निदर्शनास आलेले आहे. सदर
अहवालाची प्रत राज्य मागासवर्ग आयोगास देऊन विद्यमान आरक्षणाला बाधा न पोहोचविता

शैक्षणिक, सामाजिक आणि आर्थिकदृष्ट्या मागास मराठा समाजाला आरक्षण देण्याबाबत अभिप्राय देण्याची पुन्हा विनंती करण्यात आली. त्यावर आयोगाने दि. २० मे २०१४ च्या पत्रान्वये शासनास आयोगाचा अहवाल क्र. २२ वर निर्णय घेण्याची विनंती केली आहे. वरील पार्श्वभूमी पाहता राज्य मागासवर्ग आयोग याबाबतीत निर्णय घेण्यास अनुकूल नाही असे मानण्यास वाव असल्याने शासनाने जवळजवळ एक दशक प्रतिक्षा केल्यानंतर मराठा आरक्षणाबाबत निर्णय घेण्याचे ठरविले. शासनाने दि. २५ जुन २०१४ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत राज्य मागासवर्ग आयोगाचा २२ वा अहवाल अशंतः नाकारण्याचा व मराठा समाज शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने तो महाराष्ट्र राज्य मागासवर्ग आयोग अधिनियम २००५ च्या कलम ९ (२) नुसार आरक्षणास पात्र आहे या फेरबदलासह तो स्विकारण्याचा निर्णय घेतला. आयोगाचा अहवाल क्र. २२, खालील कारणामुळे शासनाकडून अशंतः नाकारण्यात येत आहे.

१) साधार माहितीचा (Quantifiable Data) अभाव

२) आयोगातील सदस्यांमध्ये मतभिन्नता

३) साधार माहिती (Quantifiable Data) जमविण्यासाठीच्या शासनाच्या वारंवार केलेल्या विनंतीवर आयोगाकडून प्रतिसादाचा अभाव व शासनाने महाराष्ट्र राज्य मागासवर्ग आयोग २००५ च्या कलम ९ (२) प्रमाणे काय कार्यवाही केली आहे एवढीच आयोगाकडून विचारणा व निर्णय घेण्याची सुचना

४) मा. मंत्री (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीमार्फत साधार माहिती उपलब्ध झाल्यानंतर देखील अभिप्राय देण्यास विलंब

मा. मंत्री (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने गोळा केलेल्या तथ्यांच्या व साधार माहितीच्या आधारे मराठा समाज हा सामाजिक, आर्थिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास आहे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमध्ये व शिक्षणात अपुरे प्रतिनिधीत्व आहे. त्यामुळे या समाजास नोकरीमध्ये व शैक्षणिक संस्थांमधील प्रवेशासाठी आरक्षण आवश्यक आहे असे शासनाचे मत झाले आहे.

राज्यातील अनुसुचित जाती, अनुसुचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग वगळून राज्यात शैक्षणिक व सामाजिक मागासलेपणाच्या कारणावरून शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग असा नवीन प्रवर्ग तयार करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते. त्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय:-

राज्यात शैक्षणिक व सामाजिक मागासलेल्या समाजासाठी भारतीय राज्य घटनेच्या १५ (४), १५ (५), १६ (४) व ४६ नुसार शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (शै. सा. मा.प्र.) Educationally and Socially Backward Category (ESBC) असा नवीन प्रवर्ग तयार करण्यात येत आहे. या प्रवर्गात मराठा समाजाचा समावेश करण्यात येत आहे. सामान्य प्रशासन विभाग महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १३ दिनांक ९ जुलै २०१४ अन्वये शैक्षणिक व सामाजिक मागास प्रवर्गांतर्गत मराठा समाजास शासकीय/ निमशासकीय सेवा (सरळसेवा भरतीसाठी) व शैक्षणिक संस्थांमध्ये १६ टक्के आरक्षण देण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. त्यानुसार शालेय शिक्षण, उच्च व तंत्रशिक्षण, वैद्यकीय शिक्षण आणि कृषी व पशुसंवर्धन विभागांतर्गत शासकीय तसेच खाजगी

अनुदानित व विनाअनुदानित शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशासाठी सध्या अस्तित्वात असलेल्या आरक्षणाव्यतिरिक्त १६ टक्के आरक्षण शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गांतर्गत मराठा समाजास देण्यात येत आहे.

सदरचे आरक्षण उन्नत व प्रगत (क्रिमिलेयर) घटकांना लागू होणार नाही. या प्रवर्गाला इतर मागासवर्गाप्रमाणेच (राजकीय आरक्षण वगळून) सर्व सुविधा मिळतील. शासकीय व निमशासकीय सेवेतील सरळसेवेत आरक्षण लागू करण्याची अधिसूचना सामान्य प्रशासन विभाग (सामाजिक विकास समन्वय) यांच्याकडून निर्गमित करण्यात यावी व त्याप्रमाणे सरळसेवेसाठी दि. २९ मार्च १९९७ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या बिंदूनामावलीत आवश्यक त्या सुधारणा करण्यात याव्यात. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही अनुक्रमे शालेय शिक्षण विभाग व उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने करावी. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित वैद्यकीय शिक्षण विभागांतर्गत शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने करावी. शासकीय व खाजगी अनुदानित व विना अनुदानित कृषी विद्यापीठातील व पशु वैद्यकीय शैक्षणिक संस्थामधील प्रवेशाकरिता आरक्षण लागू करण्याची कार्यवाही कृषी व पदुम विभागाने करावी. सदरचे आरक्षण मा. राज्यपाल यांच्या दि. ९ जुन २०१४ च्या अधिसूचनेनुसार अधिसूचित विभागांना व पदाना लागू होणार नाही.

या प्रवर्गामध्ये जातींना जात प्रमाणपत्रे व जात वैधता प्रमाणपत्रे देण्याची कार्यपध्दती इतर मागासवर्गासाठी असलेल्या जात प्रमाणपत्रे व जात वैधता प्रमाणपत्रे देण्याच्या कार्यपध्दतीसारखीच राहिल. या प्रवर्गासाठी जात प्रमाणपत्र व जात वैधता प्रमाणपत्रासाठी इतर मागासवर्ग या प्रवर्गाप्रमाणे महाराष्ट्रातील वास्तव्याचा दिनांक १३ ऑक्टोबर १९६७ असा राहिल. यासाठी या प्रवर्गातील व्यक्तींना द्यावयाच्या जात प्रमाणपत्राचा नमुना सोबत परिशिष्ट अ मध्ये जोडला आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०७१६११०३४९९३२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Ramhari
Dagdu
Shinde

Digitally signed by Ramhari Dagdu
Shinde
DN: cn=N, o=Government of
Maharashtra, ou=Social Justice
& Spl Assistance,
postalCode=400032,
st=Maharashtra, cn=Ramhari
Dagdu Shinde
Date: 2014.07.16 11:12:46 +05'30'

(रा. द. शिंदे)

सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) खाजगी सचिव, मा. मुख्यमंत्री, मंत्रालय
- २) खाजगी सचिव, मा. उपमुख्यमंत्री, मंत्रालय
- ३) खाजगी सचिव, मा. मंत्री (सामाजिक न्याय), मंत्रालय
- ४) खाजगी सचिव, मा. मंत्री (महसुल), मंत्रालय
- ५) खाजगी सचिव, मा. मंत्री (उद्योग), मंत्रालय

- ६) खाजगी सचिव, मा. मंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय
- ७) खाजगी सचिव, मा. राज्यमंत्री (सामान्य प्रशासन विभाग), मंत्रालय
- ८) खाजगी सचिव, मा. राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय), मंत्रालय
- ९) विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई,
- १०) विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई,
- ११) अप्पर मुख्य सचिव, सा.प्र. विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १२) अप्पर मुख्य सचिव, महसुल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १३) अप्पर मुख्य सचिव, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १४) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १५) प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १६) प्रधान सचिव (सेवा), सा.प्र. विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १७) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १८) सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय मुंबई,
- १९) सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, जी. टी. हॉस्पिटल, मुंबई
- २०) सचिव (सा. वि. स.), सा.प्र. विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २१) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- २२) महालेखापाल, महाराष्ट्र- १, मुंबई,
- २३) महालेखापाल, महाराष्ट्र- २, नागपूर,
- २४) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २५) मुख्य महानगर दंडाधिकारी,
- २६) सर्व विभागीय आयुक्त,
- २७) सर्व जिल्हाधिकारी,
- २८) सर्व उप विभागीय दंडाधिकारी, (महसुल)
तथा उप विभागीय अधिकारी,
- २९) सर्व तालुका कार्यकारी दंडाधिकारी तथा तहसिलदार,
- ३०) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
- ३१) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, मुंबई,
- ३२) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, खंडपीठ - नागपूर,
- ३३) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, नागपूर,
- ३४) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, खंडपीठ औरंगाबाद,
- ३५) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय अपील शाखा, औरंगाबाद,
- ३६) आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ३७) महासंचालक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
- ३८) संचालक, विजाभज, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ३९) संचालक, उच्च तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- ४०) संचालक, माध्यमिक शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ४१) संचालक, प्राथमिक शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ४२) संचालक, आदिवासी कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक,
- ४३) संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,
- ४४) सदस्य सचिव, राज्य मागासवर्ग आयोग, पुणे
- ४५) सर्व मंत्रालयीन विभाग / सर्व विधानसभा / विधानपरिषद सदस्य

त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख यांना याबाबतच्या सूचना द्याव्यात.

४६) सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण विभाग, / सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण

४७) सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

४८) सर्व जिल्हा परिषदांचे समाजकल्याण अधिकारी,

४९) सर्व अध्यक्ष/सदस्य सचिव, विभागीय जात पडताळणी समिती क्रमांक १, २, ३

५०) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय मुंबई,

५१) निवड नस्ती, का- मावक

परिशिष्ट - अ

Form of certificate to be issued to Educationally and Socially Backward Category persons belonging the state of Maharashtra.

- Documents verified :- (1)
(2)
(3)
(4)

CASTE CERTIFICATE

This is to certify / that shri/shrimati/kumari * _____
son /daughter * of _____ of village/Town * _____
in District/Division * _____ of the
state of Maharashtra belongs to the _____ caste which is
recognised as Educationally and Socially Backward Category under Government
Resolution _____ Department No. _____ dated
_____ as amended from time to time.

2. Shri / Shrimati / Kumari * _____
and / or his / her * family ordinarily reside (s) in village / Town _____
_____ of _____ district / division of the
State of Maharashtra.

Signature _____

Designation _____

With seal of office.

Place _____

Date _____